

Justis og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Oslo, 05.08.2019

Deres ref.: 19/1217-KEAB

MiRA-Senterets høringsuttalelse om endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften - innstramninger i utvisningsregelverket mv.

MiRA-Senteret takker Justis og beredskapsdepartementet for muligheten til å komme med høringsuttalelse i forbindelse med forslaget om å gjøre innstramninger i utvisningsregelverket.

MiRA-Senteret er en landsdekkende nettverksorganisasjon som har 30 års erfaring med spørsmål knyttet til likestilling og juridiske rettigheter for kvinner og unge jenter med minoritetsbakgrunn i Norge. Vi er en kunnskapsbank i mange viktige spørsmål som omhandler kvinners rettigheter, diskriminering, arbeidsliv, vold i nære relasjoner, kommunikasjon og formidling mellom storsamfunn og minoriteter. Senteret har ingen partipolitisk tilknytning og tilhører ingen bestemt religiøs eller etnisk gruppe.

Om forslaget

Justis og beredskapsdepartementet har sendt på høring et forslag der de ønsker å utvide adgangen til å utvise utlendinger med midlertidig og permanent oppholdstillatelse for overtredelser av straffeloven. Blant annet ønsker departementet at det skal være adgang til å utvise utlendinger for ulovlig bæring av skytevåpen og for enkelte seksualforbrytelser som i dag ikke gir grunnlag for utvisning. De ønsker også at personer med midlertidig oppholdstillatelse skal kunne utvises for alvorlige overtredelser av vegtrafikkloven.

MiRA-Senterets standpunkt

MiRA-Senteret ønsker ikke å gå inn på de enkelte lovbruddene som her foreslås som utvisningsgrunn, men ønsker å kommentere de prinsipielle sidene ved Departementets forslag. MiRA-Senteret er kritisk til at stadig flere lovbrudd fører til utvisning. Vi ser med bekymring på en utvikling der utvisning og straff kobles stadig tettere sammen, da dette fører til at flere viktige rettsprinsipper brytes. Prinsippet om at man ikke skal idømmes dobbel straff for samme forbrytelse og at det skal være likhet for loven, er to av de grunnleggende rettsprinsippene som trues av at straff og utvisning kobles sammen. Praksisen kan også føre til brudd på retten til respekt for privat- og familieliv.

Dobbel straff

Prinsippet om at man ikke skal idømmes dobbel straff for samme forbrytelse er nedfelt i menneskerettskonvensjonens tilleggsprotokoll nr. 7 art. 4 (P 7-4) nr. 1. I denne protokollen framgår det at ingen skal stilles for retten eller straffes på ny for en straffbar handling man allerede er endelig frikjent eller domfelt for. I Departementets forslag står det, i likhet med i gjeldende lovgivning, at utvisning kan følge både av lovbrudd man *har* sonet for, og for lovbrudd der man er ilagt straff jf. for eksempel § 67 bokstav f:

«§ 67 En utlending som har midlertidig oppholdstillatelse kan utvises:

f) når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff for overtredelse av vegtrafikkloven»

Om man har sonet for et lovbrudd og i tillegg dømmes til utvisning vil det i realiteten fungere som dobbel straff. Riktig nok er ikke utvisning formelt sett regnet som straff, men fungerer i realiteten som det. Særlig for personer med familie og barn i Norge vil utvisning være svært belastende for både den som utvises og for dennes familie som fratras mulighet til kontakt med sitt familiemedlem. I familieinnvandringsaker vil også pårørende til den som har begått et lovbrudd risikere og miste sitt oppholdsgrunnlag, om den utviste fungerer som referanseperson for familien. En utvisning kan altså i praksis fungere som en langt hardere straff enn en fengselsdom, og vil være mer belastende for familien.

Retten til respekt for privat- og familieliv

Departementet bekrefter i sitt forslag at det er «sikker rett at utlendinger kan utvises også når de har barn i riket, dersom utvisning ikke fremstår som et uforholdsmessig tiltak» jf. side 7 i høringsnotatet. Selv om det skal foretas en forholdsmessighetsvurdering i utvisningsaker, der utvisning «ikke skal besluttet dersom det vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene» og det skal tas hensyn til EMK artikkel 8 om retten til privat- og familieliv, samt FN's barnekonvensjonens artikkel 3. nr. 1 om barnets beste, blir likevel personer med barn i Norge utvist. Vi mener dagens praksis ikke i tilstrekkelig grad vektlegger retten til privat- og familieliv og hensyn til barnets beste i slike saker.

Norge har også ved flere anledninger blitt dømt i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg for å krenke EMK artikkel 8 i utvisningsaker. Se for eksempel dom fra 24. juli 2014 i saken Kaplan and others v. Norway no. 32504/11: https://lovdata.no/artikkel/emd_%E2%80%93_krenkelse_av_emk_artikkel_8_i_sak_mot_norge/1453

Også i 2011 ble Norge dømt for krenkelse av EMK artikkel 8 i saken Case og Nunez v. Norway no. 55597/09: https://lovdata.no/artikkel/dom_avsagt_i_emd_mot_norge_-_krenkelse_av_emk_artikkel_8_om_rett_til_familieliv/237

Likhet for loven

Når ett og samme lovbrudd resulterer i at en person med norsk statsborgerskap dømmes til fengselsstraff, men en person med gyldig oppholdstillatelse dømmes til både fengselsstraff og utvisning, mener vi dette bryter med prinsippet om likhet for loven. En slik praksis fører til at innbyggerne i Norge dømmes ulikt av rettssystemet avhengig av sin nasjonalitet. Det er mange personer med lang botid i Norge som ikke kan få norsk statsborgerskap. Kravet om at man ikke kan ha mottatt sosialhjelp de siste 12 månedene for å få permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap, gjør at mange langtidsarbeidsledige ikke får norsk statsborgerskap. Selv om man har bodd mange år i Norge vil man heller ikke få norsk statsborgerskap om man ikke klarer å framskaffe gode nok bevis for å klargjøre sin identitet, eller ikke klarer å bestå kompetansekravet i norsk. Vi mener at det må være likhet for loven for alle innbyggere i Norge, også for sårbare grupper som f.eks. har problemer med å få seg jobb, eller klarer kompetansekravet i norsk.

MiRA-Senterets anbefaling

MiRA-Senteret støtter ikke forslaget om å gjøre innstramminger i utvisningsregelverket, og anbefaler Departementet å isteden endre gjeldende regelverk. Vi anbefaler å endre reglene i utlendingsloven som muliggjør at personer uten norsk statsborgerskap i realiteten idømmes dobbel straff ved overtredelser av straffeloven. Vi mener også at dommene i EMD bør tas til følge ved at hensynet til privat- og familieliv, samt hensynet til barnets beste, tillegges større vekt ved forholdsmessighetsvurderinger i utvisningssaker.

Med vennlig hilsen
MiRA-Senteret

Fakhra Salimi
Leder

Asla Maria Bø Fuglestad
Rådgiver